

результаті технологічного розвитку на певному етапі. На початковій стадії ці технології та розробки потребують підтримки та фінансування науково-технологічного прогресу. Однак в Україні не має ні однієї розробленої програми по цим напрямкам. Розвиток виробництва нових видів енергії є основою для виходу України з фінансово – економічної кризи та її енергетичної незалежності.

Список використаних джерел

1. Renewables Information (2002 Edition) / IEA Statistics. - 2002. – 177 s. (<http://www.iea.org>).
2. Renewables Information (2003 Edition) / IEA Statistics. - 2003. – 201 s. (<http://www.iea.org>).
3. Директива 2001/77/ЕС по продвижению электроэнергии от возобновляемых источников на внутреннем рынке электроэнергии, принятая Советом министров и Европейским парламентом в сентябре 2001.
4. Енергетична стратегія України на період до 2030 року (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. №145-р).
5. Kucher O., Hutsol T., Zavalniuk K. Marketing strategies and prognoses of development of the Renewable Energy market in Ukraine. In book: Scientific achievements in agricultural engineering, agronomy and veterinary medicine. Krakow Poland. – 2017. – p. 100-121.
6. Kozina, T., Ovcharuk, O., Trach, I., Levytska, V., Ovcharuk, O., Hutsol, T., Mudryk, K., Jewiarz, M., Wróbel, M., Dziedzic, K. Spread Mustard and Prospects for Biofuels. Renewable Energy Sources. Engineering, Technology, Innovation: CORES 2017. – 2018. – p. 791-799. DOI 10.1007/978-3-319-72371-6_77.
7. Melnyk M., Zabolotnyy S. Essence of the financial state of the enterprise. Actual problems of agrarian economy: theory, practice, strategy. 2017 P. 262-265.

Гудзь Назар

студент

Науковий керівник:

Капустянчик Н.М.

Верхівський сільськогосподарський коледж ВНАУ

с. Верхівка

ЕНЕРГЕТИЧНІ КУЛЬТУРИ ЯК ШЛЯХ ПОДОЛАННЯ ЕНЕРГОЗАЛЕЖНОСТІ

Збільшення цін на енергоносії суттєво впливає на економіку України, добробут громадян, залежність від імпортованих енергоносіїв. Вирішенням

проблеми є пошук і використання альтернативних джерел енергії.

Нині набувають поширення енергоносії біологічного походження або біопаливо, що забезпечують збереження природних ресурсів, поліпшують екологічну ситуацію та створюють передумови незалежності держави в економічному та енергетичному плані.

На сьогоднішній день відомо близько 20 видів швидкоростучих рослин, які можна вирощувати для отримання рослинної біомаси: верба, тополя, міскантус, світчграс тощо. Зібрана біомаса використовується для виробництва теплової та електричної енергії. Вона також є сировиною для виробництва твердого біопалива: гранул і брикетів.

У помірній кліматичній зоні, в якій знаходиться Україна, для вирощування енергетичних рослин, як зазначають науковці, найкраще підходять сорти швидкоростучої верби. Енергетична верба (біопаливо) – зазвичай густоросла, виростає до 5-6 м заввишки і має велику кількість пагонів. Вона досить легко розмножується вегетативними пагонами. Насадження верби залишаються продуктивними до 25-30 років, а врожай протягом цього періоду можна збирати через три-чотири роки. З 1 га плантації можна отримувати до 30-40 т сухої деревної маси щороку [2].

Позитивним є те, що верба стійка до морозів та посухи, до шкідників та хвороб, може рости на землях, непридатних для ведення сільського господарства. Вербу використовують для виробництва паливних брикетів для спалювання в котлах (біопалива). Попри відсутність будь-яких шкідливих продуктів виділення під час згоряння, вона має високу тепловіддачу: 1 т рослин замінює понад 500 м³ природного газу або 700 кг бурого вугілля. Біомасу, яку отримують у процесі виробництва, можна використовувати як первинне паливо (у процесі згорання) або як вторинне - біометанол і деревний газ (біопаливо).

Тополя також знайшла своє застосування у біоенергетиці. У зв'язку з порівняно швидким ростом та утворенням біомаси, насадження тополі все активніше використовують в якості регенеративного джерела енергії для виробництва біопалива. Чотири кубометри деревини замінюють 1000 м³ газу. Тополя вбирає в себе велику кількість вуглекислого газу, завдяки їй можна отримати прекрасне екологічно чисте паливо. Шкідливі викиди, порівняно з дизельним паливом, скоротяться на 90%. Насадження тополі залишаються продуктивними до 15-20 і більше років, а біомасу протягом цього періоду можна збирати через кожні три-шість років. Подібно до інших енергетичних рослин, тополя також може рости на малородючих ґрунтах.

Міскантус належить до родини злакових. Це багаторічна трав'яниста культура з добре розвиненою кореневою системою, яка досягає 2,5 м глибини і більше. Така коренева система сприяє дуже доброму використанню елементів живлення і води з ґрунту.

За рахунок високої врожайності сухої біомаси (до 25 т/га), високої теплотворної здатності, низької природної вологості стебел на час збирання (до 15%), міскантус є однією з найефективніших рослин для виробництва біопалива,

порівняно з іншими культурами. 1 т паливних гранул з міскантусу приблизно еквівалентна 440 кг сирової нафти, 820 кг кам'яного вугілля, 515 м³ природного газу, 1,2 т деревини або 420 кг дизельного палива.

Світчграс – це прямостояча теплолюбна багаторічна рослина, яка схожа на кущовий злак. Рослина має червонуваті прямостоячі стебла, які ростуть заввишки 0,5-2,7 м. Довга коренева система може досягати 3 м у глибину.

Світчграс (біопаливо) вирощують на різних ґрунтах, він не вибагливий до вмісту вологи та поживних речовин у ґрунті і має позитивний вплив на навколишнє середовище. Перевагами світчграсу є: незначна потреба використання пестицидів, боротьба з ерозією ґрунту, сприяння збереженню природних умов та потенціал до поліпшення якості ґрунту/

Отримувати енергію можна також і з різних сільськогосподарських культур. Кращими культурами для цього вважаються цукрове сорго, цукровий буряк і кукурудза.

Для виробництва біоетанолу широко використовують кукурудзу (з 1 т зерна отримують біля 470 л етилового спирту).

Стебла кукурудзи використовують, як первинну енергетичну сировину в незмінній формі або брикетування для прямого спалювання в якості твердого палива, також використовують кукурудзяний силос 1-ї тонни якого отримують 200-400 м³ біогазу. Використання кукурудзи на енергетичні цілі дозволить зменшити викиди парникових газів до 30%, що є актуальним для розвитку суспільства.

Сорго також може зайняти особливе місце в біоенергетиці. Культура має високу жаро- та посухостійкість і солевитривалість. Коли ґрунт пересихає, рослини впадають у своєрідну «сплячку» анабіоз, а після дощів відновлюють ріст і розвиток. Недарма її називають «верблюдом» рослинного світу. Пестицидів потребує в 4-5 разів менше, ніж при вирощуванні цукрових буряків [4].

З 1 га цукрового сорго можна зібрати до 30 т сухої біомаси, яка використовується для виробництва етанолу, бутанолу та біогазу. Віджату біомасу переробляють на брикети та пелети [3]. Сорго не надто примхлива до вологи культура, може рости на забруднених землях.

Третьою біоенергетичною культурою є цукрові буряки. В Україні виготовляється близько 600 тис. т меляси (продукт переробки цукрового виробництва), з якої можна виробити близько 170 тис. т біоетанолу [1].

Вичерпність традиційних енергоносіїв і підвищення вартості енергетичних ресурсів негативно впливають на формування собівартості сільськогосподарської та промислової продукції, що зменшує її конкурентоспроможність на світовому рівні. Тому основним завданням держави є забезпечення ефективного використання власної паливно-енергетичної бази і здійснення диверсифікації джерел та шляхів постачання енергоносіїв. Одним із перспективних шляхів вирішення питання енергозабезпечення є використання відновлювальних джерел енергії.

Отже, для вирішення питання енергозабезпечення, в ґрунтово-кліматичних умовах України, доцільно вирощувати енергетичні культури.

Список використаних джерел

1. А у нас замість вугілля, газу і дров — енергетичні культури: <http://agroportal.ua/ua/publishing/analitika/a-u-nas-vmesto-uglya-gaza-i-drov-energeticheskie-kultury/> (дата звернення 19.10.2016 р.)
2. Енергетичні рослини як сировина для біопалива. URL: <https://propozitsiya.com/ua/energetichni-roslini-yak-sirovina-dlya-biopaliwa> (дата звернення 30.05.2011 р.)
3. Скільки можна заробити на вирощуванні енергетичних культур. URL: <https://landlord.ua/news/analytika/skilki-mozhna-zarobiti-na-viroshhuvanni-energetichnih-kultur/> (дата звернення 31.07.2018 р.)
4. Фадєєв Л.В. Сорго сьогодні і завтра. «АgroONE». 2019. №7 (44). С.14-16.

Гуцалюк Рустам

студент

Науковий керівник:

к.п.н., доцент Збаравська Л.Ю.

Подільський державний
аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СОНЯЧНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Людству необхідно все більше й більше енергії, отримати яку за рахунок невідновлюваних джерел у недалекому майбутньому буде важко чи взагалі неможливо. Дійсно, за різними оцінками, розвіданого органічного палива вистачить на 30-50 років. Якщо врахувати так звані геологічні запаси, які будуть своєчасно розвідані, а експлуатація їх не затримується, то, з урахуванням все зростаючого рівня витрат енергії, органічного палива може вистачити ще років на 100-150. Причому тільки вугілля ще довгий час може зберігати своє місце в енергетичному балансі. Проте використання його супроводжується високим рівнем забруднення атмосфери Землі. Ядерна енергетика, яка на сьогодні має значно більше сировинних ресурсів ніж органічне паливо, динамічно розвивалась у світі протягом останніх 20-30 років.

Але сьогодні, на думку багатьох фахівців, вона вже не може вважатися перспективним видом енергії через високий ризик радіоактивного забруднення